

Helal Ekonomi

Nureddin Yıldız'ın 14.02.2016 tarihli (265.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Aziz kardeşlerim,

İki muhtemel yanlış düzelterek sözlerimize başlamamız gerekiyor:

Birincisi; biz Kur'an ümmeti olarak mal ve servet düşmanı değiliz. Kur'an ümmetiyiz, Muhammed aleyhissalatu vesselamın ümmetiyiz ve mal düşmanı değiliz. Malı hayatın akan damarlarından biri olarak görüyoruz. Su, hava veya gıdanın düşmanı ne kadar olabilirsek mal düşmanı da o kadar olabiliriz. Karun'un Karunluğuna düşmanız biz, malına düşman değiliz. Karun'un malı çok olduğu için değil, malını Allah'ın yerine koyduğu için kötü olduğunu düşünüyoruz.

İnsan, Müslümanlıkta ilerledikçe muhakkak malı da azalır zannedenler, Allah'ın kitabını ve bu ümmetin temel yapısını bilmedikleri için böyle düşünürler. Bir hoca efendi, bir şeyh efendi ya da âlim ne kadar fakir olursa ilmi de o kadar bereketli olur diye bir şey yok. Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, servetler içinde fıkıh denizini kurmuştu.

Müslümanlar olarak mal bizi rahatsız etmez; az da çok da olsa ilahlaştırılan mal helak edicidir.

İkinci olarak; ashab-ı kiramı konuşurken, onları özellikle Bilal'ler, Ammar'lar düzeyinde konuşurken fakir u sefalet içinde, aç-çıplak yaşadıklarını tasavvur ederiz. Bu yüzden de "İslam fakirlik dinidir, Kur'an okuyanların cebinde harçlık olmaz" diye bir anlayış var. Kesinlikle ve kesinlikle, ashab-ı kiramla fakirlik, iki eşit kavram değildir. Sahabe demek çulsuzluk demek değildir.

Evet, bilhassa Mekke döneminde ve Medine'nin ilk yıllarında ciddi fakirlik-açlık çektiler. Allah onlardan razı olsun. Ama burada da iki çizgi çekelim:

Ashab-ı kiramın tamamı bu fakirlik içinde değildi; Ebu Bekir radiyallahu anh zengindi. Özellikle Hayber'in fethinden sonra ashab-ı kiram da zenginlik sürecini yaşamıştır. Resûlullah aleyhisselamdan sonraki yıllarda da servet sahibi olan sahabe sayısı artmıştı. "Ashab-ı kiram fakirdi, onlar gibi olmak isteyen de fakir olsun. Bir gömleği yirmi beş sene giymedikçe sahibilik yolunda ilerleyemezsin..." türü sözler batıldır, yanlıştır. Züht de kırk gün bekleyip bir zeytin bulacak kadar fakir olmak değildir. Züht, zeytin siloları içindeyken bir zeytinden fazlasını yememektir. Var olduğu hâlde yokluk kalitesi göstermeye züht denir.

Ashab-ı kiram, fakirliği en incesine kadar yaşadı. Sonra zenginliğin de âlâsını gördüler. Öldüğünde alacak-borç hesabı bir muhasebeciyi yoracak kadar olan sahabiler vardı. Ancak; o giyecek çamaşırları olmadığı

zamanki adamlar, kumaş ithalatçısı olduğu zamanki adamların aynısıydı. Allah'a bakışları değişmedi, cennete bakışları değişmedi ve camiye gidiş-gelişleri değişmedi.

Makamları değişti, zenginlikleri büyüdü; ama ön safta namaz kılmaya devam ettiler. Allah'ı ve Peygamberi'ni hatırlayınca gözlerinden yine yaşlar aktı. Onlardan birine "Allah'tan kork!" dendiğinde başına balyoz inmiş gibi oldu. 'Gençken böyleydik sonra böyle olduk...' demediler. Malları oldu; ama mala mal olmadılar. Zengin oldular, Karunlaşmadılar. Sahabe farkı budur.

Biz ashab-ı kiramdan sonraki nesiller olarak, malımız olsun isteriz, hatta Karun'u on kere katlayacak kadar malımız olsun. Müminin malı olsun da yeryüzünde helal çoğalsın. Müslüman da en lüks ve pahalı arabaya binebilir; ama araba Müslüman'a binemez! Tapındığı bir arabası olmamalı; at arabasıyla işe gittiği zamanki takvası, zühdü ve tevazusu devam ediyor olduktan sonra helikopteri de özel uçağı da olabilir müminin.

Allah'ın helal ettiğini biz nasıl haram ederiz. Allah azze ve celle, Karun'u çok malı olduğu için ayıplamadı; yere batış nedeni çok mal değildi. Karun, Allah ile malın yerini değiştirdi. Musa aleyhisselamın akrabalarından ve ümmetinden olduğu hâlde, ekonomik menfaati ve işlerinin önünün tıkatılması korkusuyla iktidara yamanmak istedi. Güçlü iktidardan yana, peygamberi güçsüz gördü. İhaleye satılmış olduğu için Karun kötü adamdır.

Eğer böyle olmasaydı bugün biz Kur'an-ı Kerim'de kötü bir Karun'dan değil, Ebu Bekir gibi servetini Allah'a adanmış Karun'dan bahsedecektik. Çünkü Ebu Bekir radiyallahu anh zenginleştikçe Resûlullah aleyhisselamın eli güçlendi. Ebu Bekir mal sahibi oldukça köleler daha çok sevindiler. İşçileri patronundan daha rahat eden bir adamdı Ebu Bekir. Onun zenginliğini tarif ederken 23. senenin sonunda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Şu dünyada yaptığı iyiliklerin karşılığını vermediğim biri kalmadı, kim bana iyilik yaptıysa karşılığını verdim; ama Ebu Bekir'in karşılığı hâlâ bekliyor. Onun malıyla Allah bizi bugünlere getirdi" buyuruyor.

Böyle patrona işçi olmak varmış dünyada. Dünya böyle patronun olsun. Çünkü Bilal, onun patronluğuyla Bilal oldu. Resûlullah aleyhisselam ordular kurdu. Allah ondan razı olsun.

Kardeşlerim,

Bizim mal ve ekonomiye bakışımızı bir kelime özetler: Helal. Bu helal ekonomi kapitalizme mi yakındır yoksa sosyalizme mi... Bunlar ümmet-i Muhammed'in gündeminde olmayan şeylerdir. Çünkü sonradan devşirme kültürler ümmet-i Muhammed'e hayat tarzı olamaz. Allah'ın kitabı Kur'an ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti bizim için atar-toplardamarlar gibidir. Hayatımıza bu iki kaynak yön verir. Bu iki kaynakla yola çıkınca da ekonomimiz helaldir deriz.

Serbest piyasa mıdır dar mıdır... ayrıntıya girmeyiz. İster serbest ister kapitalist olsun; helal değilse çöplüktür bizim için. Helal olduktan ve Allah'ın şeriatına ters düşmedikten sonra yılandan bile ilaç üretiriz. Ayrıntısına değil temel karakterine bakıyoruz: Helal. Helal, Allah'ın diniyle sürtüşmeyen şey demektir. Haram olduktan sonra bal bile olsa bizim için kanalizasyondur o.

Bunun için mal ve Müslüman, para ve Müslüman, daire ve Müslüman, araba ve Müslüman; kelimeleri bir araya geldiğinde şu üç kural da gündemimizde olmalıdır:

- 1- Mal Allah'ındır, biz emanetçiyiz.
- 2- Kesinlikle tek bir dakikam dahi kontrol altındadır. Beni sadece faturalarım üzerinden vergi memurları izlemiyor; melekler sağımda ve solumda izliyorlar beni. Mal kaçıramam. Bir lokma haram götüremem.
- 3- Kıyamet var. Dünya, yok denecek kadar cılız bir yer ve üç günü bile garanti olmayan bu dünya, ebedî olan ahiretimi berbat edemez.

Müslüman'ın elindeki mal, dairesi, arabası, tarlası, babasından kalan ve kardeşleriyle kavga ettiği miras... Allah'ındır! O senin olmazdı, babanın olsaydı. Babanın değil, çünkü bırakıp gitti. Sen de bırakıp gideceksin ve bunun ne zaman olacağı belli değil. Ne zamana kadar senin olduğu belli olmayan bir şey için ebedî olan ahiret satılamaz.

Ashab-ı kiram -Allah onlardan razı olsun- bu konuya böyle baktılar: "Yoktu, Allah vermemişti; şimdi var, Allah verdi. Yokken melekler yanımızdaydı ve sabredip etmeyeceğimizi görmek istiyorlardı, varken de melekler yanımızdalar ve şükredip etmeyeceğimize bakıyorlar. Yarın da bu mallar burada enkaz olarak bırakılacak, Rabbimizin huzuruna çıkacağız."

"Mal Allah'ın ve ben emanetçiyim." Ancak bunun edebiyatını yapmak değil. Mal Allah'ın deyip işçilerin hakkını vermeyerek değil. Malın Allah'ın ve senin de emanetçi olduğunu söyleyip sahtekârlığa devam edersen bunu arkadaşlarına, işadamları toplantısındakilere yutturabilirsin ama melekler senden önce de çok duydular bu lafları, onlar yutmaz.

Ben faturalarla oynayabilirim, işçinin bordrosuyla oynayabilirim, ödemediğim hâlde sigortasını ödediğimi söyleyebilirim, mahkemeyi kendime çevirebilirim... ya melekler?

Bu üç şey yerli yerine oturtulduktan sonra Karun'un malı bile azdır Müslüman için. Onun malından zarar gelmez. Ebu Bekir böyledir işte. Radiyallahu anh.

Kardeşlerim,

Biz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öğretmenliğini yalnızca zinayı-kumarı yasaklamasından veya cihat emretmesinden ibaret görüyoruz; hâlbuki aynı zamanda helal bir ekonominin temellerini de oturtmuştur Efendimiz aleyhisselam. Aç bir nesil yetiştirmede. Onun şehrinde de pazar vardı, insanlar mal kazanıyorlar ve zekât veriyorlardı. O da ekini-ziraatı olan bir dünyada yaşıyordu ve ekonomiyi de Bakara suresini öğretir gibi öğretti ashabına, helal ekonomiyi.

Çocuklarımıza Resûlullah aleyhisselam tanıtılırken yalnızca, vahyin geldiği ilk günlerden son anlara kadarki bölümü tarihî bir süreç olarak anlatıp bitirirsek ekonomisi, siyaseti, sosyal ilişkileri akışına bırakan bir Peygamber tanıtmış oluruz. Hayır. Kimin kimle evleneceğini, dükkânın nasıl çalıştırılacağını ve ziraatın nasıl yapılacağını belirledi, haram-helalin çizgilerini çizdi.

Ekonomiye helal boyutunu getirdi. Ekonomin haram olduktan sonra orada dur! Ekonomin haramsa namaz kılsan ne olacak, “Allah Allah Allah de, dur... Senin Allah demeni kim duyacak!” dedi Efendimiz. Biz ‘helal’ deyince hep lokmayla simgeliyoruz. Sanki haram sadece mideye girer. Peygamber’imiz ise öyle demiyor; üstündeki elbisen, midedeki lokman haram olduktan sonra sana kim evet diyecek ki, buyuruyor. Bu nerede öğretildi? Haccın, kurban kesmenin, itikâf yapmanın, evvabin namazı kılmanın öğretildiği Medine’de.

Çocuklarımıza iyi Müslüman olmaları için evvabin namazını nafîle olarak kılmaları gerektiğini öğrettiğimiz kadar ve on kere daha fazlasıyla helal ekonominin çocukları olmaları gerektiğini de öğretmek zorundayız. Ekonomisi helal olmayan bir yerde, haram seccadeler ve elbiselerle, akşam yemeğinde haram sofraya oturmuşken evvabini 800 rekât kılsan ne olacak? Kaç bin rekât namaz, bir lokma haramı temizleyebilir?

Helal ekonomi olmadıkça camilere itimat etmenin de anlamı yok. Helal ekonominin şehirlerinde camiler, Allah’ın evleridir. Kapısında banka ödeme haznelerinin bulunduğu, insanların faizli hesapların sahipleri olarak girdikleri camide cami büyük olsa ne olur küçük olsa ne olur. Ekonomi helal olacak ki temiz hava soluyasın. Kömür madeninde nefes alır gibi, bankaların zehir saçtığı bir toplumda Kur’an’ı istediğin kadar oku...

Evet, Resûlullah aleyhisselam ashabına, “sarık sarın” buyurdu, “sakalınızı uzatın, bıyıklarınızı kısaltın” dedi. Kadınlara, “tesettürünüz şöyle olsun” buyurdu. Evet. Bunlar İslam’dır. Bu da doğru. Ama Medine’de helal ekonomiyle yiyip içen ve giyinen insanlara bunları yaptırdı. Haram ekonominin hükümrân olduğu Mekke’de bunların hiçbirini emretmedi!

Mekke’de piyasaya Ebu Cehil hâkimdi. Faiz hâkimdi. Zinadan kazanılmış paralar kullanılıyordu. Orada “namaz kılın” dahi demedi Efendimiz. Ekonomi, siyaset ve sosyal hayat Allah’a teslim olmadıkça zekât farz değildi, oruç değildi, cihat değildi, tesettür emri yoktu, alkol yasak değildi. Çünkü Mekke’de ekonomi Allah’ın değildi.

Bir insan haramı-helali bilir, mutfağını helalle besler, ticaretini Allah’ın şeriatına göre yaparsa ona “şimdi Allah yolunda cihat et” denebilir. Mutfağına haram sokmayan kadına “sen tesettürlü olmalısın çünkü helal yaşıyorsun, berraksın ve bu berraklığın tesettüre, korumaya alınmalıdır” denebilirdi. Bunun için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medine’nin pazarlarını eline aldıktan sonra emretti kadınlara tesettürü. Hac gibi bir ibadet, İslam’ın beş büyük temelinden biri olduğu hâlde bütün ekonomi ele geçtikten sonra ve turizm, nakliyecilik harama-helale bağlandıktan sonra emredildi.

Çünkü haram kazanmış bir insan, Beytullah’ın etrafında tavaf yapsa... bunu daha önce müşrikler de yapıyorlardı, necis oldukları hâlde. Haccını faizden biriktirdiğin paralarla yaparak melekleri kandırdığını ve geçmişini temizlediğini sananların yaptığı hac, Allah’ın şeriatının emrettiği hac değildir ki.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; namazdan, oruçtan, hacdan, zekâtтан önce ekonomiyi helalleştirdi ve kursakları temizledi. Sonra temiz kursaklardan bir lokma geçince gıda olabildi. Helal ekonomi, ümmet-i Muhammed’in en büyük savaşıdır. Bunun için sevgili Peygamber’im ne buyurdu da gitti: “Her ümmetin bir bataklığı olur, benim ümmetiminki de para bataklığıdır.” Çok iyi biliyordu ki o, tertemiz bir Medine bıraktı ama bu para insanların kursaklarından haram olarak geçecek. Zira Allah bildirmişti ona.

Çocuklarımız namazı öğrenir gibi, “Abdestsiz namaz mı... çarpılır insan!” diye, “Ramazanda gâvurlar oruç yer...” diye öğrendikleri gibi beş yaşındayken; “biz ümmet-i Muhammed’iz, helal yeriz” diye de öğrenmelidirler. Şurada bir market açılmış %3 daha ucuzmuş. Alimallah, %3 değil, içeri girene bir yıllık gıda ikramiyesi veriliyor olsa bile... haram var mı o markette, kesilir ayağım da girmem oraya. Çocuğumuzu böyle yetiştireceğiz. Helal ekonomi anlayışı olursa çocuğumuzun, o çocuğa namaz eğitimi için on sene harcamaya gerek yok, tertemiz zaten. Bizim evlere getirdiğimiz haram ve şüpheli şeyler, işçi-patron hakkıyla kazandığımız paraların rızık olarak mutfağa girmesinden dolayı aslında on dakikada öğretilebilecek, bir kere söylendiğinde duyurulabilecek mesajlarımızı çocuklarımıza anlatamıyoruz.

Aziz kardeşlerim,

Haram sadece çalmak değildir. Çalmak bütün dünyada, Allahsız ateist toplumlarda bile suçtur zaten, İslam mı izin verecek çalmaya! Çalmak haramların en basitidir, daha lüksleri var.

Önce şunu zihinlerimizde oturtalım: Evet, ‘İslam ekonomisi’ ayetleri yok Kur’an’da. Öyle bir modernizasyon gördük ki şimdi, “Kur’an’daki ekonomi ayetlerini belirleyelim” diyor insanlar ve Kur’an-ı Kerim’i bir üniversite ders notu zannediyorlar. Kur’an iman kitabıdır. Helal-haram der, başka bir şey demez. Ekonomi ayeti-suresi yok Kur’an’da; Allah’a iman var. Aç kalırım ama haramsız yaşarım, diyen müminin kitabıdır Kur’an-ı Kerim.

Ancak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, tam bugünkü anlamıyla ekonomi terbiyesi de verdi ashabına ve öylece gitti. Bize de “ashabımın yaptığını yapın, raşit halifelerimin peşinden gidin” dedi.

Bugün için biz, Resûlullah aleyhisselamın helal ekonomi terbiyesinin ashab-ı kirama nasıl yansıdığını şu dört noktada görüyoruz:

- 1- Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, zenginliği gönüllere taşıdı. Kasalardan gönüllere. Ashabına, “Zenginlik, gönül zenginliğidir” buyurdu. Bir günlük yiyeceği olan sahabiler, yan yatıp “şükürler olsun yahu, ne malımız var” dediler. Kırk yıl tüketip bitiremeyeceği rızık olduğu hâlde gelecek endişesi taşıyanlar o eğitimi göremedikleri için risk içinde yaşayıp duruyorlar.
- 2- “Çalışacaksın, çalıştığını yiyeceksin” buyurdu Efendimiz. Sadakayı emrettiği hâlde sadakacı bir toplum istemedi. Hâlbuki sadakayı, Allah’ın rahmetini coşturan bir sebep olarak önümüze koyuyor.
Sadaka isteyen birine Peygamber’imiz, evdeki bir kilimini getirmesini söylüyor. Sonra da “Bunu benden alan yok mu?” diye ilan ediyor ve -temsîl- iki liraya satıyor kilimi. Adama da “Bu iki liranın bir lirasıyla ailene yiyecek alıp eve bırak. Bir lirayla da balta al, bu şehirde odun sat” buyuruyor. Ashabına, Peygamber’e bile olsa yüzünü dökmemeyi öğretiyor böylece.
Burs toplayan talebe olma; dersten çıktıktan sonra part-time bir yerde çalışıp fakir bir arkadaşının bursunu veren talebe ol ve böylece Resûlullah’a talebe ol!
Okula kayıt olur olmaz öğrenci işlerine gidip on tane öğrenci belgesi alan ve babasının maaşından yüksek burs toplayan gence mi güveneceğiz! Dilenmeye alışmış, diploma alabilmek için dilenmesi gerektiğini düşünmüş gence!

- 3- Ashabını çalışmaya alıştıran Efendimiz, “sen” çalışacaksın buyurmuştur. Herkesi kendine güvencirmiş. “Babanın malına güven” dememiş kimseye ve veren el olmayı tavsiye etmiş. Sevdığı elin veren el olduğunu söylemiş. Toplayan el değil, dağıtan el ol.

Bu mantaliteyi ashabın ruhunda görüyoruz. Ekonomi gözüyle onlara baktığımızda görüyoruz ki onurlu, tokgözlü ve sabırlı bir nesil yetiştirmiş Efendimiz aleyhisselam. Bu aynı zamanda çocuklarımızı nasıl yetiştireceğimizin formülüdür: Onurlu -kibirli değil-, tokgözlü ve sabırlı. Böyle çocuk yetiştirirsen Ashab-ı Suffa senin evin olur o zaman.

“Kimseden bir şey istemeyin” diye bir cümlesi var Efendimiz aleyhisselamın. Bu sözü dinleyen sahabilerden biri atı üzerinde giderken bir gün, kamçısını yere düşürmüş. Oradaki gençlerden biri de Peygamber’in sahabisine hürmet için kamçıyı almış ve sahabiye uzatmış. Sahabi, “at onu yere” demiş. İnmiş atından ve kamçısını alıp tekrar binmiş: “Bana Resûlullah dedi ki, kimseden bir şey alma. Ben de kimseden bir şey almıyorum.”

Ama bunu mu dedi sana Peygamber aleyhisselam! İşte eğitim bu. Evet, haram değil bu. Kamçı senin zaten. Fakat “alma” kelimesi var ya burada, almıyor. Allah onlardan razı olsun ve bizi de eteklerinde bıraksın kıyamet günü. Onurlu, tokgözlü ve sabırlı nesil bu. Diplomalı, sigortalı ve evli; buna ne kadar da uyuyor!

Kardeşlerim,

‘Bir toplumun sosyal politikaları’ üzerine konuşmuyoruz. Ümmet-i Muhammed’in karakterini konuşuyoruz. Şahit ol Rabbim, senin emrettiklerini anlattım bu insanlara diyerek gitti Peygamber aleyhisselam Efendimiz. ‘Anlattım’ dediği şey buydu işte. Bu tokgözlülüğü çocuklarımızın üzerinde test edebiliriz, kendimizin üzerinde de test edebiliriz ama bizim üzerimizdeki test biraz pahalya patlar, iyisi mi başkalarını test edelim.

Kamçısını başkasından almayan adamlar... Onurlu, tokgözlü ve sabırlı... Ey Rabbim, şahit ol ki böyle olmadığımızı itiraf ediyoruz. Ama senin Peygamber’inin bu talebelerini çok sevdiğimizize de şahit ol Rabbim. Bedenlerini, kara kaşlarını değil; Peygamber’e adapte olmuş bu adamlıklarına hayranız. Biz olamasak da çocuklarımız böyle olsun istiyoruz. Ben olamasam da eşim olursa, ona hayran olayım istiyorum.

Sahabe nesli bizim örneğimizdir; sarığını da örnek aldık, namazını da karakterini de. Yoksa Müslümanlık neyin adıdır?

Yetiştirdiğimiz çocuklarımızın helal ekonomi mantıklı olmaları lazım. Ama bize de lazım tabii ki bu. Çünkü biz sadece çocuklarını yetiştirip cennete girecek kimseler değiliz. Kendimizin girebileceği cennete götürüleceğimiz çocuklarımızı. “Ben gelemiyorum yavrum, sen git” mi diyeceğiz çocuklara!

Ekonomimiz Resûlullah’ın sünnetine uygun olmadığı sürece namazımız, duamız... Kim takacak bunları? Bir haram lokma, mideden yaklaşık kırk günde çıkıyor kan ya da hücre olarak. Kırk gün namazımızı bloke ediyor demektir. Bu işçi-patron hakkıysa ikinci bir bela oluyor demektir.

“İslam ekonomisi, faizi yasaklayan bir ekonomidir...” Maşallah, bunu nasıl keşfettin yahu! Faizi teşvik eden bir ekonomi mi var ki dünyada? Faiz ne kadar düşerse ekonomi o kadar güçleniyor; bunu herkes biliyor zaten. Allah ise kökten haram ediyor.

Herkesin kendi rızkının peşinde olduğu ve kimsenin vakıflara koşmadığı, devletten yardım almak istemediği bir ekonominin yaşandığı toplum, helal ekonomi toplumdur ve ümmet-i Muhammed toplumdur. Herkes on beş yaşından itibaren sorumluluk taşıyacak; baba kesesine güvenmek yok. Namaz kılmak ne kadar senin sorumluluğunsa kazanmak da senin sorumluluğun olacak. Bundan sadece kız çocukları istisnadır. Nikâhlanana kadar babası bakmak zorundadır. Cennet ucuz mu; üç kız çocuğuna cennet vaat etmiş Resûlullah aleyhisselam. Çünkü o çalışmayacak, sen çalışacaksın. Bu yüzden kız çocuklarımız, evlerimizde kraliçelerimizdir. Çalışacağız, alın teri dökacağız, her istediklerini alacağız, şımarırlarsa şımartacağız, nazlanırlarsa nazlanacağız; ama kıyamet günü de “kız çocuğuna pintilik yapmış baba” dedirtmeyeceğiz inşallah.

Evlendikten sonra da babanın mesuliyeti bitecek, eşinin mesuliyeti olacak. “Beraber geçiniyoruz...” Madem beraber geçinecektin niye nikâhlandın? Allah öyle buyurmuyor: *وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ* Harcama yapacaksınız diye size erkek dedik, buyuruyor Allah. Siz harcama yapacaksınız, o kadınlar yiyecek diye *الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ* oluyor. Ayet kardeşlerim, ayet!

Erkeklik sakal uzunluğundan kaynaklanmıyor. Vurduğunda kiremit kıran adam olmak da değil erkeklik. “Siz kazanıp harcayacaksınız diye erkeklik payesi verdik size.” Biz ümmet-i Muhammed ekonomisinden konuşuyoruz. Kapitalist dünyanın ne takdir ettiğini, nasıl planlama yaptığını, liberalizm dininin iman esaslarının ne olduğunu bilmeyiz biz. *وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ* Allah’ın ayetidir. Erkek kazanacak, kadın yiyecek; ama israf etmeyecek şüphesiz.

Biz Allah’ın malının kiracılarıyız, patron numarası nasıl yaparız! Kimin bahçesinde boru öttürüyorsun? Malının senin elinde kaç gün duracağı belli değil. Kontratın bile yok! Kiminle Allah’ın yirmi yıllık, yirmi dakikalık kontratı var? Allah veriyor, verdiği günün akşamında alıyor, bazen akşama da bırakmıyor.

Kardeşlerim,

Banka mı kurulmuş, hem de faizsiz... yetmez. Faizsiz banka ne demek? On zehirden biri yok demek. Tek zehirden mi ölüyorum ben? Hiçbir zehir olmayacak. İşyerimizde, evimizde, caminin bahçesinde çay içmek için otururken, çocuklarımıza iş öğretirken; Müslüman olarak bulunduğumuz her yerde (ama camide Müslüman olup başka yerde başka dinden olmak değil, her yerde Müslüman) ekonomimizde altı karakter arayacağız:

- 1- Biz helalciyiz. Helal yeriz. Allah’ın ve Peygamberi’nin, Ebu Hanife’nin fıkhında “haramdır” dediği bir şey benim masamda, cebimde, arabamda, gözümün gördüğü bir yerde olamaz.
- 2- Helal olması yetmez. Temizciyiz biz. Temiz kullanırız. Helal olduğu gibi temiz de olacak.
- 3- Öncelikleri olan bir anlayışla yaşamalıyız. Çocuğumun gözünü doyurmadan komşunun ve misafirin gözünü doyuramam. “Bu mobilyayı buraya niye aldık?” Herkesin var, bayram da yaklaştı, misafirler gelecek... Bu bir gerekçe. Ama çocuğuma istediği bilgisayarı hâlâ almadıysam bu mobilyayı istemem! Çünkü çocuğun gözü daha önemli. Misafir icap ediyorsa yerde oturur.

Mesela, çocuklarımla ayakkabısı yok. Bir yerde çok büyük mağduriyet var diye ayakkabı kampanyasına katıldım... olmaz kardeşim. Allah önce kendi çocuğunun ayakkabısını almanı emrediyor.

Sahabe karakteri bu. Adam gelip "Verdim gitti malımın tamamını" deyince Efendimiz, "Hay Allah razı olsun senden!" buyurmadı. "O zaman yarısını vereyim ya Resûlallah?" Olmaz. Üçte birini ver, çoluk çocuğunun kimsede gözü kalmasın. Peygamber bu.

Müslüman'ın ekonomisini şekillendirirken öncelikleri olur ve bu öncelikleri kapitalizm-liberalizm bombardımanından etkilenerek değil, hayat şartlarını düşünerek şekillendirir.

4- Biz dengeli bir ümmetiz. Soframızda peynir olur ama çöpe atılacak kadar olmaz. Tatile gideriz ama tatilde batıp gelmeyiz. İtidalli ve ölçülü oluruz. Yer içeriz ama patlayana kadar değil. Doktor, "bu yenmez" dediği zaman yemeyiz; çünkü dengeyi aşmış oluruz.

5- Parayla ilişkimiz faturalı-belgelidir. Maaş alıyor-veriyorsam imza atar-alırım. Kefilsiz-senetsiz borç vermediğim gibi almam da. Kur'an'ımızın borçla ilgili ayetleri, kaparo-rehin nasıl alınır... gibi ekonomiyle ilgili ayetleri, oruç ayetlerinden uzundur ve hac ayetlerinin üç katıdır. Demek ki Allah'ın kitabında; senet almak hacdan üç kat daha önemli.

Adam bana "Biz yılların dostuyuz, sen benden senet mi isteyeceksin?" derse... Yılların dostuyuz, sen paramı istiyorsun ama! O zaman ayıp olmuyor! "Otuz senelik komşuyuz..." Otuz sene sonra mahkemelik olmak iyi mi peki? Allah bizi bizden iyi bilir. فَالْكُتُوبَةُ "Yazın" buyuruyor, üstelik şahitli olacak. Şahit bulamazsak? O zaman arabayı bırakacaksınız.

Baba, oğluna borç verirken de yazılmalı mı? Elbette. Üç gün sonra baba öldüğünde, kardeşler biliyorlar ki babamızın dört yüz bin dolar parası vardı ama ortalıkta yok bu para. Babam ölürken Azrail paralarını da götürdü mü diyecek çocuklar? Babanın dosyaları arasında, büyük ağabeylere üç yüz bin dolar verdiği kayıt altında olmalı.

6- Dünyanın, bütün insanların ortak değeri olduğuna inanıyoruz biz. Dolayısıyla kamu hakkı bizim için çok önemlidir. Bu yüzden kaldırımda ticaret yapanlar, zabıta ses çıkarmıyor olsa bile seçim zamanı yakındır diye, o ticareti bir daha düşünmelidirler. Eğer bir kadın, araba ezmesin diye kaldırımdan yürürken senin tezgâhından dolayı çocuğunu kucağına alıp da geçmek zorunda kalıyorsa sen de hacca tertemiz paranla gittiğini sanıyorsan... sen İslam'ı tanıyorsun. Kamu hakkı ciddi bir haktır.

Helal ekonomi için, borçlanma teşvik edilmemiş bir şeydir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, borç için, "gündüz yüzünü kızartır, gece de uykusuz bırakır" buyuruyor.

Efendimiz aleyhisselam, borçlu birinin cenaze namazını kılmamış ve "arkadaşınızla ilgilenin" demiştir. Sonra bir sahabe o adama acıyor da "ben öderim borcunu" diyor ve Efendimiz namazı kılıyor.

Bir gün minbere çıktı Peygamber'imiz ve "Filan adamın akrabası yok mu burada?" dedi. Adamlar "buradayız" deyince de "Bakın! Sizin akrabanız öleli kaç gün oldu, hâlâ melekler onu içeri almıyorlar, borcunu ödeyin!" buyurdu. Sen de 220 ay takside gir!

Ümmet, Allah'a göre yaşayan kitle demektir. Herhangi bir toprağın kuşattığı insanlar değiliz biz. Elbette biz haramdan ve diğer sakıncalı şeylerden de kaçınıyoruz ama özellikle ümmet-i Muhammed karakteriyle ayakta durmak zorundayız. Bunun için de çocuklarımızı israfsız, onurlu, helal yaşayacakları bir hayata alıştırmak görevimizdir.

Hoca efendiler ve vakıflarda çocukları eğittiklerini düşünenler, Allah sizden razı olsun. Elif cüzünü öğrettiğimiz kadar helalci ve temiz bir ümmet olduğumuzu da çocuklarımıza aşılaysın lütfen. Elif cüzünü on beş gün sonra da aşılırsınız, zararı yok; bu ümmetin haram yemeyeceğini bildirelim önce.

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.